

Tiesioginių užsienio investicijų į gamybos sektorių efektyvinimas

2020 m. kovo mėn., Vilnius

KONTEKSTAS

Vienas iš Lietuvos šalies ūkio augimo veiksnių - tiesioginės užsienio investicijos (TUI). Lietuvos banko analizės duomenimis, intensyvios investicijos yra viena svarbiausių priežasčių, dėl kurių Lietuvos bendrasis vidaus produktas (BVP) per paskutinius trejus metus sparčiai auga. TUI ne tik daro teigiamą įtaką šalies ekonomikai, bet ir padeda kurti tarpvalstybinius ryšius, kurie turi įtakos technologijų, mokslo, žmogiškojo kapitalo bei regionų plėtrai.

Gamybos sektorius Lietuvoje sudaro 20,4 proc. šalies BVP. 2018 metais jame dirbo daugiau nei 200 000 Lietuvos gyventojų ir 25 proc. iš jų dirbo užsienio kapitalo įmonėse (Lietuvos statistikos departamentas, 2018). Vien tik per paskutinius 4 metus Lietuvoje įvyko 62 plyno lauko TUI projektai gamybos srityje, sukūrę 7500 darbo vietas (Investuok Lietuvoje duomenys).

Dar ir šiemet prognozuojama, kad Lietuvos BVP augs 3.7 proc., tačiau dėl užsitęsusio neapibrėžtumo laikotarpio, tolesnių tarptautinės prekybos suvaržymų ir besibaigiančio ES fondų lėšų periodo, Lietuvos bankas prognozuoja BVP augimo Lietuvoje lėtėjimą. Tam įtakos turės ir prastėjanti Europos bloko situacija, kurią liepos mėnesį parodė ir mažiausias, per beveik septynerius metus, pirkimo vadybininkų indeksas (PVI)- 46,4.1 Dėl šių priežasčių, tikėtina, mažės ir TUI srautas į gamybinės veiklas, ženkliai didės konkurencija tarp šalių, siekiančių pritraukti TUI.

VYKDYTA KONSULTACIJA IR JOS TIKSLAS

Sužinoti suinteresuotų šalių nuomones ir pasiūlymus, ekspertų rekomendacijas apie Lietuvos galimybes pritraukti tiesioginių užsienio investicijų projektus, intensyviausiai investicijas vykdančiose, nišiniuose, apdirbamosios gamybos sektoriuose. Ši informacija suteiks pridėtinę vertę kuriant Lietuvos vertės pasiūlymą, siekiančios vykdyti investicinius projektus, užsienio kapitalo įmonėms. Taip pat, viešoji konsultacija leis identifikuoti galimybes, norint tobulinti Lietuvos vertės pasiūlymą.

KONSULTACIJOS DALYVIAI

Keturios tikslinės grupės, su kuriomis buvo konsultuojamasi apie Lietuvos gamybinį potencialą automobilinės elektronikos ir biofarmacijos sektoriuose:

- Mokslo centrų atstovai:
 - Fizinių ir technologijos mokslų centras (FTMC)
 - Panevėžio Mechatronikos Centras
 - Gyvybės Mokslų Centras (GMC)
 - Santakos slėnis

- Švietimo atstovai
 - Kauno Technologijos Universitetas (KTU)
 - Vilniaus Gedimino Technikos Universitetas (VGTU)
 - Vilniaus Universitetas (VU)

- Investicinės plėtros atstovai:
 - VšĮ „Investuok Lietuvoje“
- Pramonės atstovai:
 - Lietuvos inžinerinės pramonės asociacija (LiNPRA)
 - Baltic Automotive Components Cluster (BACC)
 - Lietuvos Biotechnologų asociacija (LBTA)

KONSULTACIJOS METODAS

Atlikta tiesioginių užsienio investicijų analizė leido identifikuoti 5 potencialiausias gamybos nišas, tiesioginėms užsienio investicijoms pritraukti. Kadangi problema yra kompleksinė, buvo pasirinktos 2 nišos tolimesnei konsultacijai: automobilių elektronikos komponentų ir biofarmacijos. Kadangi iš tikslinių grupių buvo siekiama sužinoti skirtingą informaciją, pasirinktas interviu ciklas, kurio metu konsultacija buvo vykdoma su kiekvienu dalyviu individualiai.

Iš švietimo atstovų buvo siekiama sužinoti kaip jie vertina studijų programas, jų populiarumą ir aktualumą moderniai pramonei. Iš mokslo - apie jų vykdomas veiklas identifikuotose srityse ir bendradarbiavimo intensyvumą su verslu. Iš pramonės atstovų buvo siekiama sužinoti Lietuvos potencialą ateityje būti matomiems globaliu kontekstu, pramonės nišų galimybes augti ir reikalingą talentą.

Interviu ciklas padėjo identifikuoti suinteresuotų grupių norą įsitraukti, mėginant pritraukti užsienio investuotojus, sužinoti jų nuomonę apie Lietuvos galimybes, pritraukiant užsienio kapitalą į tiriamas pramonės nišas, ir gauti jų išvalgas apie nišines pramonės kryptis ir ateities tendencijas. Interviu ciklo metu buvo gautos profesionalios išvalgos, nuomonės ir siūlymai, kurios leido surinktą medžiagą naudoti Lietuvos vertės pasiūlymo kūrime ir gerinime.

KONSULTACIJOS REZULTATAI

„INTERVIU CIKLAS SU EKSPERTAIS“

Interviu ciklo metu su **gyvybės mokslų** ekspertai padarytos išvados:

1 | Bioinžinerijos ir biofarmacijos proceso vystymo specialistų trūkumas rinkoje, kol kas, nėra jaučiamas. Tačiau poreikis pasaulyje sparčiai auga ir išsilavinusių talentų stoka yra esminė problema, sėkmingam biofarmacijos ir biotechnologijos pramonės vystymui Lietuvoje.

2 | Lietuvos studentai turi pasaulinio lygio teorines žinias, atliepiančias inžinerinės pramonės poreikius, tačiau jiems trūksta praktinių įgūdžių, reikalingų gamyboje. Lietuvoje veikiančios biofarmacijos ir biotechnologijų įmonės yra linkusios pačios apmokyti žmones reikiamų įgūdžių, tačiau šis procesas užtrunka ir yra finansinė, laiko ir žmogiškųjų išteklių investicija. Universitetų studentai praktikos, susijusios su Bioprocėsų vystymu, taip pat, įgyja šioje srityje veikiančiose įmonėse. Universitete įgyti šių kompetencijų galimybės, kol kas, yra limituotos. Nauji dalyviai (užsienio investuotojai) rinkoje turėtų būti pasiryžę prisidėti prie praktinių įgūdžių ugdymo. Tam sąlygas sudaro partnerystė ir universitetų atvirumas.

3 | Šios srities studijos yra pakankamai populiaros ir augant poreikiui, greitai užtikrintų ateities specialistų kiekį. Tai itin svarbu pristatant Lietuvą užsienio investuotojams, nes mes negalime varžytis su konkurentėmis valstybėmis (kaip Jungtinė Karalystė ar Vokietija) TUI žmonių skaičiumi ir specialistų kiekiu, jau dirbančių, biotechnologijų sektoriuje. Svarbu žinoti savo stipriąsias kompetencijas, o ne naudotis statistika, kuri

nėra specializuota. Svarbu pažymėti, kad studentų, baigusių šias studijas, skaičius paskutiniaisiais metais - mažėja, tikėtina, dėl bendro susidomėjimo STEM dalykais dar mokykloje. Studentai studijuodami, taip pat, nėra supažindinami su biotechnologijų pramonės teikiamomis karjeros galimybėmis. Tai galėtų būti priežastimi mažam supratimui apie procesų vystymo įgūdžių reikalingumą.

4 | Verslo atstovai dažnai įtraukiami į naujų studijų programų sudarymą, dalyvauja programų komitetuose ir į jų pasiūlymus yra atsižvelgiama (pavyzdžiui, Geros Gamybos Praktikos modulis VGTU, nauja VU Molekulinės Biotechnologijos programa).

5 | Verslams, norintiems bendradarbiauti su Mokslo grupėmis, jos yra sunkiai pasiekiamos ir matomos. Yra ir gerųjų pavyzdžių, vienas tokių - Mokslo centrų įranga. Ji yra vertinama kaip aukštos kokybės, tačiau mažai naudojama ir sunkiai prieinama verslo sektoriui.

6 | Žemas bendradarbiavimo lygis tarp Vilniaus ir Kauno universitetų, kuriuose yra sukaupta gyvybės mokslų kompetencija. Tai prisideda prie lėto biotechnologijų pramonės augimo.

7 | Norint pritraukti didesnę kiekį tiek medicinos biotechnologijų srityje veikiančių įmonių, tiek kurti lietuviškus startuolius, reikia diegti tinkamą infrastruktūrą, kurios šiuo metu trūksta. Kitos valstybės, įprastai, tai koreguoja infrastruktūra, paruošta nuomos pagrindu, akseleratorių, kompetencijų centrų steigimu.

8 | Biotechnologijų pramonės plėtrą Lietuvoje itin paskatintų nauja užsienio kapitalo įmonė arba didesni, labiau koncentruoti, resursai, skirti vystyti šios srities startuolius (pvz. Akseleratorius gyvybės mokslams).

9 | Didelė problema bendraujant su investuotojais yra ta, kad Lietuva nėra net jų svarstomų šalių sąrašuose ir dažnai yra nematoma. Tam labiausiai turėtų padėti Lietuvos universitetų mokslo grupių bendradarbiavimas tarptautiniuose mokslo projektuose (pavyzdžiui, Horizon2020), mokslinių grupių darbų platesnis viešinimas ir jau egzistuojančių Lietuvoje užsienio kapitalo įmonių ambasadoriavimas, platesnis konsultavimas apie galimybes Lietuvoje ir laimėtų investicijų projektus.

Interviu ciklo metu su **automobilių sektoriaus** ekspertai padarytos išvados:

1 | Inžinerijos specialistų ir ekspertų trūkumas rinkoje, kol kas, nėra jaučiamas. Šiuo metu rinkoje yra tiek specialistų, kurie galėtų kurti aukštos pridėtinės vertės produktus, tiek juos surinkinėti Lietuvoje. Ateities iššūkiai – plečiant ir vystant pramonę, judant prie aukštesnės pridėtinės vertės produktų Lietuvoje, gali iškilti kvalifikuotos darbo jėgos ir specialistų trūkumas. Šio trūkumo Lietuvos švietimo įstaigos negalėtų išspręsti pakankamai sparčiai.

2 | Pramonės asociacijų ir verslo atstovų nuomone, Lietuvos studentai turi pasaulinio lygio teorines žinias, atliepiančias inžinerinės pramonės poreikius. Didžiausias trūkumas – studentų praktinių įgūdžių stoka, dirbant su gamybos procesais. Lietuvoje veikiančios automobilių komponentų gamybos įmonės yra linkusios apsimokyti studentus, tačiau tai reikalauja papildomų lėšų, laiko ir žmonių resursų. Tačiau tai neprisideda prie studentų judėjimo link aukštos pridėtinės vertės procesų bei produktų kūrimo.

3 | Lietuvos universitetai neturi vieningos strategijos, kuri atlieptų studentų praktikos trūkumo aspektą. Universitetai individualiai sprendžia šią problemą, kurdami bei įrengdami laboratorijas (bendradarbiaujant kartu su privačiomis įmonėmis). Tačiau tai

nėra šalyje paplitusi standartinė praktika. Nesprendžiant šios problemos, vieninga strategija Lietuva negali pasiekti tolygios studentų paruošimo praktikos.

4 | Mokslo grupės Lietuvoje yra uždarnos ir mažai prieinamos verslo ir pramonės atstovams. Lietuvoje yra tik keletas gerųjų mokslo centrų, siekiančių aktyvaus verslo ir mokslo bendradarbiavimo, pavyzdžių. Mokslo centrų įranga yra vertinama kaip aukštos kokybės, tačiau praktiškai nenaudojama.

5 | Tarpusavio universitetų bendradarbiavimas inžinerijos srityje - žemas. Universitetų darbo praktikos, strategijos ir programos nėra vieningos. Tai lėtina aukštos pridėtinės vertės procesų kūrimą, specialistų ruošimą ir mokslo sričių vystymą.

6 | Verslo atstovai inžinerinių ir mokslinių programų kūrime - įtraukiami, tačiau į jų nuomonę, ne visada, yra atsižvelgiama. Tai - vieningos universitetų strategijos nebuvimo padarinys. Įgyvendinti naujas studijų programas užtrunka laiko, studentai nėra pakankamai greitai paruošiami naujiems įgūdžiams. Tačiau inžinerinės programos gali būti pritaikomos tam tikriems pramonės poreikiams (jeigu nereikia fundamentaliai kurti naujų programų).

6 | Lietuvoje smarkiai jaučiamas startuolių infrastruktūros trūkumas. Yra pastebima, jog šiuometinis Lietuvos dėmesys daugiau sutelktas į IT ir FinTech startuolius, tačiau nėra skiriama dėmesio techninių startuolių vystymui. Šio tipo startuoliams reikia gana brangių laboratorijų, žinių bazės, kurią gali pasiūlyti mokslo centrai. Tačiau mokslo centrams, taip pat, jaučiamas lėšų stygius atliepti šiuos startuolių poreikius. Tai yra rimta problema, Lietuvai siekiant tapti aukštos pridėtinės vertės produktų kūrimo terpe.

7 | Automobilinės pramonės plėtrą (ypač aukštos pridėtinės vertės) paskatintų žinių bazės auginimas, kompetencijų centrų steigimu ir jų plėtra. Taip pat, didesnis kiekis lėšų mokslinei veiklai bei švietimui. Šiuo metu užsienio kapitalo gamybos įmonės dalinai kompensuoja šiuos aspektus, tačiau tai nėra tvari ir ilgalaikė strategija.

8 | Didelė problema bendraujant su investuotojais yra ta, kad Lietuva nėra net jų svarstomų šalių sąrašuose ir dažnai yra nematoma. Tam labiausiai turėtų padėti Lietuvos universitetų mokslo grupių bendradarbiavimas tarptautiniuose mokslo projektuose (pavyzdžiui, Horizon2020), mokslinių grupių darbų platesnis viešinimas ir jau egzistuojančių Lietuvoje užsienio kapitalo įmonių ambasadoriavimas, platesnis konsultavimas apie galimybes Lietuvoje ir laimėtų investicijų projektus.

Išvalgos ir rekomendacijos:

- Didesnis dėmesys Lietuvos įvaizdžio kūrimui ir rinkodarai pramonės nišose, kuriose siekiame prisitraukti užsienio investuotojų.
- Priemonės, skirtos skatinti Lietuvos mokslo grupių įsitraukimą į tarptautinius projektus, tokiu būdu prisidedant prie Lietuvos matomumo investuotojams didinimo.
- Kompetencijų centrų kūrimas pramonės nišoms, kuriose siekiame prisitraukti užsienio investuotojų.
- Biofarmacijos srityje Lietuva neturi konkurencinio pranašumo specialistų, dirbančių šiame sektoriuje, skaičiumi, tačiau universitetu atvirumas ir noras bendradarbiauti ugdant talentus, gali būti naudojamas kaip pranašumas su kitomis valstybėmis.
- Šiuo metu Lietuva turi išteklių ir žmogiško kapitalo pritraukti automobilinės elektronikos gamybą (aukštesnės pridėtinės vertės grandyje), tačiau reikia vieningos Lietuvos įvaizdžio strategijos, fokusuotos į mokslinių tyrimų ir produktų kūrimo, o ne surinkimo sritį.

TOLIMESNI ŽINGSNIAI	Viešosios konsultacijos rezultatai bus naudojami pristatant Lietuvos vertės pasiūlymus užsienio investuotojams arba juos gerinant per iniciatyvas.
KONSULTACIJOS VERTINIMAS	Viešosios konsultacijos metu išpildyti visi jos plane numatyti įgyvendinimo rodikliai: <ul style="list-style-type: none">• Surengti 11 individualių interviu su pramonės ir švietimo atstovais.• Pateiktos rekomendacijos ir išvalgos dėl Lietuvos vertės pasiūlymo bioinžinerijos ir automobilių elektronikos talentų.• Parengta 1 viešosios konsultacijos ataskaita.
IŠMOKTOS VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS VYKDYMO PAMOKOS	Viešosios konsultacijos atlikimas patobulino mūsų laiko, diskusijos ir lūkesčių valdymo įgūdžius, padidino suvokimą apie grįžtamojo ryšio svarbą. Pastebėta, kad reikia stiprinti ekspertų galimybes, norint kokybiškai išitraukti į viešojo sektoriaus vykdomus projektus ir savo ekspertinėmis žiniomis prisidėti prie kuriamų projektų kokybės. Bendraudamos su mokslo grupėmis supratome, kad joms labai svarbu, jog ateityje bus imamasi realių veiksmų apie suteiktas išvalgas, kadangi su tais pačiais žmonėmis nuolat kontaktuojama ir prašoma pasidalinti turimomis žiniomis, rekomendacijomis, tačiau iki šiol viso to panaudojimas nebuvo realiai matomas.
ASMUO KONTAKTAMS	Barbora Popova „Kurk Lietuvai“ projektų vadovė barbora.popova@kurklt.lt Miglė Orlauskė „Kurk Lietuvai“ projektų vadovė miglė.orlauskė@kurklt.lt

2a. Tikslo ir uždavinių forma

Nagrinėjama viešosios politikos problema	<p>?</p> <p>Gamybos sektorius Lietuvoje sudaro 20,4% šalies BVP. 2018 metais jame dirbo daugiau nei 200 000 Lietuvos gyventojų ir 25% iš jų dirbo užsienio kapitalo įmonėse (Lietuvos statistikos departamentas, 2018). Dar ir šiemet prognozuojama, kad Lietuvos BVP augs 3.7%, tačiau dėl užsitęsusio neapibrėžtumo laikotarpio Lietuvos bankas prognozuoja BVP augimo Lietuvoje lėtėjimą.</p> <p>- Tiesioginių užsienio investicijų pritraukimu į Lietuvą yra atsakinga VšĮ "Investuoj Lietuvoje", kurioje yra nustatytos trys pagrindinės gamybos sritys (automobilių komponentų gamyba, medicininių prietaisų gamyba, pramonės įrenginių gamyba), tačiau jų konkurencingumas nėra įvertintas neapibrėžtumo ir lėtėjančios ekonomikos atžvilgiu.</p> <p>- VšĮ "Investuok Lietuvoje" turi nusimačius metodus nustatyti Lietuvos gamybos specializacijas, tačiau metodai nėra vykdomi sistemingai. Nėra atliekamos konsultacijos su išorės švietimos, regionų ir kitais ekspertais.</p>
Konsultacijos tikslas	<p>?</p> <p>Viešosios konsultacijos tikslas - surinkti Lietuvos akademijos ir pramonės atstovų nuomonę apie identifikuotus potencialiausius gamybos sektorius, surinkti idėjas Lietuvos nišiniams gamybos sektoriams ir pasiūlymus priemonėms kaip gerinti Lietuvos konkurencingumą pritraukiant TUI į pasirinktas nišas.</p>
Konsultacijos uždaviniai	<p>?</p> <ol style="list-style-type: none">1. Apklausti pramonės, švietimo, infrastruktūros ir investicijų pritraukimo institucijos atstovus2. Apibendrinti konsultacijų rezultatus - susisteminti ir palyginti respondentų atsakymus, išvalgas apie Lietuvos gamybinį potencialą, turimą talentą bei infrastruktūrą.3. Konsultacijų metu gautas išvalgas panaudoti kuriant Lietuvos vertės pasiūlymus nustatytoms gamybos nišoms, bei rekomendacijų pateikimui.4. Parengti konsultacijos ataskaitą.
Kaip rezultatai bus panaudojami?	<p>?</p> <p>Viešosios konsultacijos metu surinkta informacija bus įtraukta į VšĮ "Investuok Lietuvoje" formuojamus Lietuvos vertės pasiūlymus nustatytoms konkurencingiausioms gamybos nišoms. Šie vertės pasiūlymai bus naudojami bendraujant su užsienio investuotojais.</p>

3a. Tikslinių grupių sąrašo forma

Nr.	Atstovaujama visuomenės dalis	Tikslinė grupė / organizacija
1.	Švietimo atstovai	Kauno Technologijos Universitetas (KTU) Vilniaus Gedimino Technikos Universitetas (VGTU) Vilniaus Universitetas (VU)
2.	Investicinės plėtros atstovai	VŠĮ "Investuok Lietuvoje"
3.	Pramonės atstovai	Lietuvos inžinerinės pramonės asocijacija (LiNPRA) Baltic Automotive Components Cluster (BACC) Lietuvos Biotechnologų asocijacija (LBTA)
4.	Mokslo centrai	Fizinių ir technologijos mokslų centras (FTMC) Panevėžio Mechatronikos Centras Gyvybės Mokslų Centras (GMC) Santakos slėnis

6a. Konsultacijos komandos forma

Komandos narys	Asmuo	Atsakomybės
Konsultacijos lyderis	?, „Kurk Lietuvai“ projekto vadovės Barbora Popova Miglė Orlauskė	?, Konsultacijos tikslo formulavimas, suinteresuotų šalių identifikavimas, rezultatų panaudojimas vertės pasiūlymo formavimui, konsultacijos vertinimas.
Temos kuratoriai	?, „Kurk Lietuvai“ projekto vadovės Barbora Popova Miglė Orlauskė	?, Situacijai tinkamo metodo parinkimas, konsultacijos klausimų ir eigos formulavimas, rezultatų analizavimas.
Komunikacijos specialistas	?, „Kurk Lietuvai“ projekto vadovės Barbora Popova Miglė Orlauskė	?, Viešinimo strategijos sudarymas ir vykdymas.
Organizatorius	?, „Kurk Lietuvai“ projekto vadovės Barbora Popova Miglė Orlauskė	?, Pusiau struktūruotų interviu įgyvendinimas pagal parinktą metodą ir rezultatų fiksavimas.
Moderatorius	?, „Kurk Lietuvai“ projekto vadovės Barbora Popova Miglė Orlauskė	?, Klausimyno parengimas ir interviu moderavimas.

7a. Veiklų vykdymo grafiko forma

		Rugsėjis				Spalis				Lapkritis				Gruodis				Sausis				Vasaris				Kovas	Atsakingas
		9	16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	3	10	17	24	
1. Veikla	Konsultacijos planavimas																									Miglė Orlauskė, Barbora Popova	
	Susitikimai su suinteresuotomis šalimis																									Miglė Orlauskė, Barbora Popova	
	Pažintis su esama situacija																									Miglė Orlauskė, Barbora Popova	
	Išgryninta projekto problema ir tikslas																									Miglė Orlauskė, Barbora Popova	
	Pasaulinių srautų tyrimas - TUI į gamybos sektorių																									Miglė Orlauskė, Barbora Popova	
2. Veikla	Tyrimo sektorių identifikavimas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Konsultacijos ruošimas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Konsultacijos respondentų identifikavimas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Komunikacija apie konsultaciją																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Konsultacijos klausimyno ruošimas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
3. Veikla	Interviu ciklo su ekspertais vykdymas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Interviu ciklo su ekspertais vykdymas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Konsultacijų metu gautų duomenų sisteminimas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
4. Veikla	Rezultatų panaudojimas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Paruoštas gamybos nišų konkurencingumo paketas																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Rekomendacijų ruošimas remiantis viešosios konsultacijos rezultatais																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		
	Rezultatų pristatymas VŠĮ "Investuok Lietuvoje"																								Miglė Orlauskė, Barbora Popova		

10a. Vertinimo rodiklių forma

Rodiklis	Aprašymas	Siekiami rezultatai
Procesui vertinti		
⓪ Konsultacijos vykdymas	⓪ Sėkmingai identifikuoti respondentai ir suorganizuoti pusiau struktūriniai interviu	⓪ 8val interviu su skirtingais pramonės, švietimo ir institucijų atstovais
⓪ Dalyvių skaičius	⓪ Konsultacijoje dalyvavusių atstovų skaičius	⓪ Intervių ciklui - 10 švietimo, mokslo grupių ir pramonės ekspertų
⓪ Parengta medžiaga	⓪ Paruošta medžiaga konsultacijai vykdyti. Susisteminta informacija po konsultacijos.	⓪ 1 interviu klausimynas 1 konsultacijos ataskaita
Poveikiui vertinti		
⓪ Tikslinių grupių atstovavimas kuriant Lietuvos vertės pasiūlymus	⓪ Skirtingų sektorių atstovai - švietimo, pramonės ir investicinės plėtros.	⓪ 4 aukštosios mokslo institucijos; 2 pramonės atstovai; 4 mokslo grupės
⓪ Santykis rekomendacijų kurios įtrauktos į naujas strategijas ir produktus	⓪ Konsultacijos respondentų įžvalgos ir pasiūlymai	⓪ Į Investuok Lietuvoje kuriamos strategijos ir produktų vystimą įtrauktos konsultacijų metu gautos įžvalgos ir pasiūlymai
⓪	⓪	⓪

18a. Vertinimo klausimynas

Poveikio vertinimas

- Kadangi konsultacija vykdyta individualiai, interviu vyko kokybiškai, sklandžiai.
- Interviu vykdyti buvo pasirinkti dalyviams tinkantys metodai.
- Interviu metu dalyviams buvo pristatyta informacija apie projektą ir interviu tikslas, todėl interviu metu galėjo sklandžiai ir tikslingai komentuoti situaciją.
- Konsultacijai buvo pasirinktas interviu ciklas pagal kiekvienam dalyviui tinkamus metodus: susitinkant, telefonu ar elektroniniu paštu. Tai leido pasiekti visas tikslines grupes.

- Ne visi konsultacijos dalyviai apie konsultaciją atsiliepė teigiamai, nes jau daug kartų buvo susidūrę su konsultacijomis tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo ir Lietuvos vertės pasiūlymo tema ir matė mažą pridėtinę vertę.
- Individualūs interviu leido valdyti laiką ir jį koreguoti priklausomai nuo to, kiek dalyvis galėjo komentuoti konsultacijos tema.
- Konsultacijos metu padarytos išvados bus įtrauktos į tolimesnį Lietuvos vertės pasiūlymo gerinimą.

- Konsultacija parodė, kad individualūs konsultacijos metodai yra svarbūs siekiant gauti ekspertų nuomonę ir žinias.
- Būtina stiprinti ekspertų galimybes kokybiškai įsitraukti į viešojo sektoriaus vykdomus projektus ir savo ekspertinėmis žiniomis prisidėti prie vykdomų projektų ir iniciatyvų kokybės.

Pagrindiniai konsultacijos rezultatai bus tiesiogiai naudojami pristatant Lietuvą užsienio investuotojams arba iniciatyvoms gerinant Lietuvos vertės pasiūlymą užsienio investicijoms.

18a. Vertinimo klausimynas

Proceso vertinimas

- Konsultacijos tikslas pasiektas, kadangi pavyko identifikuoti ir įvykdyti interviu su pagrindinėmis tikslinėmis grupėmis.
- Buvo sudaryta interviu struktūra, kurios buvo laikomasi ir interviu išvados buvo palygintos tarpusavyje
- Ne visi konsultacijos dalyviai apie konsultaciją atsiliepė teigiamai, nes jau daug kartų buvo susidūrę su konsultacijomis tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo ir Lietuvos vertės pasiūlymo tema ir matė mažą pridėtinę vertę.
- Didelė dalis dalyvių nesutiko, neturėjo laiko bendrauti gyvai, bet pavyko sėkmingai pasirinkti alternatyvas ir vykdyti gauti dalyvių nuomonę telefonu ir elektroniniu paštu.

- Interviu metu buvo pasiekti tiksliniai asmenys, kurie galėjo išsakyti savo nuomonę apie Lietuvos gamybinį ir mokslinį potencialą ir Lietuvos talentų rinką.
- Konsultacijos planas užtikrintas ir įvykdytas, kadangi pavyko apklausti visas suinteresuotas šalis ir įsiklausyti į jų nuomonę, kuri bus panaudota tolesniam Lietuvos vertės pasiūlymo vystymui.